

ВА 311

ТЕОРИЯ НА ПАРИТЕ И КРЕДИТА

Приета: Прот. № 15/23. 06. 2016 г.

Лектор: Проф. д-р Сава Христов Димов

АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина има фундаментално-методологически характер за изучаване на основите на паричното пазарното стопанство. Тя включва разглеждане на широк параметър от въпроси за същността, функциите, ролята на парите, мотивите за търсене и предлагане на паричната стока, парично-кредитната политика на централната банка, паричния съвет, паричните ефекти в икономиката, видовете кредити, лихви и лихвени проценти. Обект на изучаване са практико-приложните аспекти на стабилизационните методи на обезценяващите се книжни парични единици, технологията на кредитиране и кредитния портфейл на търговските банки. Анализират се тенденциите и закономерностите на развитие на световната парична теория, адаптацията на механизмите на паричните инструменти в нашата страна.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Основната цел на дисциплината е да формира знания, умения и навици за това как функционира паричното стопанство, механизмите и инструментите на паричната политика. По-конкретно, студентите трябва да разберат:

1. Ролята и историческото значение на парите в условията на пазарни връзки и зависимости;
2. Съвременните тенденции в преоткриването на паричната стока;
3. Прилаганите по света практически методи за стабилизация на обезценяващите се книжни пари;
4. Мотивите на стопанските единици за търсене и предлагане на пари, инструментите и механизмите на паричния пазар. Ликвидността на паричните елементи;
5. Видове кредити и кредитния пакет на определена търговската банка, която тя предлага на индивидуалните клиенти;
6. Значението и практическите аспекти на лихвата, лихвената политика и Лондонския междубанков лихвен процент LIBOR.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината има фундаментално-методологическа насоченост за студентите от специалност Финанси. В нея се концентрират много от аспектите, механизмите, връзките и зависимостите на пазара на стоки и услуги. В този контекст, тя има връзка с дисциплините

изучаващи основите за функциониране на паразното стопанство, Макроикономика, Микроикономика, Банки и банково дело, Банков мениджмънт, Финансови пазари, Финансова математика и други икономически дисциплини.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Финанси	Задължителна	6	40	20		60	30			30
Счетоводство и контрол	Избираема	6	40	20		60	30			30
Банков мениджмънт	Задължителна	6					30			30
Бизнес администрация	Избираема	6	40	20		60	30			30

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Раздел I. Историческа същност, форми и функции на парите

Тема 1. Пари

Роля и историческо значение на парите. Класически и съвременни форми на парите. Стокови пари. Монетите като първи паричен еквивалент. Парични знаци. Кредитни пари. Банкноти. Относно т. нар. "електронни" пари. Парични стандарти. Парична компетентност.

Тема 2. История на парите

Преоткриване на парите. Световният пазар и парите. Античните пари. Ренесансът - нови пари за старо изкуство. Книжните пари. Раждането на долара. "Виртуални" пари. Ерата на парите. (Виж: Уедърфорд, Дж. ИСТОРИЯ НА ПАРИТЕ. Превод от английски. Издателство "ОБСИДИАН", С., 2001)

Тема 3. Определения за парите

Меркантилистически възгледи за парите. Класическа и марксистка постановка за стоката "пари". Неокласически разбирания за парите. Понятието пари в "Немирството на парите. Епизоди от монетарната история" на Милтън Фридман. Съвременно понятие за пари.

Тема 4. Теории за парите

Теоретични постановки на металическата теория за парите. Теория на парите като техническо средство. Номиналистична теория за парите – варианти: теория за идеалната сметна единица, държавна теория за парите, или юридическо направление, функционална теория за парите. Количествена теория за парите. Съвременна интерпретация на количествената теория от Ирвинг Фишер. Теория за "регулираната" валута. Монетаристка теория за парите.

Тема 5. Концепции за функциите на парите

Общо за функциите на парите. Парите като разчетна единица. Парите като инструмент за плащане. Улесняване на размяната. "Продуктивност на паричната стока". Парите като резерв на стойността и актив на богатството. Реални активи. Финансови активи и Ликвидни активи. Парична или финансова продуктивност. Продуктивност от употребата или доходът в натура. Разграничения между пари и ликвидност. Парите като инструмент на икономическата политика. Парите като инструмент за отсрочване на плащането. Парите като инструмент за макроикономически контрол.

Тема 6. Покупателна сила или "стойност на парите"

Проблемът от позициите на паричната икономика. Проблемът откъм стоквата теория за стойността. Проблемът откъм количеството на парите. Покупателна способност (сила) и обезпечение на парите. Роля на парите за съвременната микро-и макроикономическа инфраструктура.

Тема 7. Модели за определяне на количеството пари в обръщение

Класическа и марксистка концепция. Модел на Ирвинг Фишер. Монетаристки модел на Милтън Фридман и Анна Шварц. Кейнсианска конструкция.

Раздел II. Теоретико-приложни аспекти на обезценяващите се книжни пари

Тема 8. Обезценени книжни пари

Същност на обезценяването на паричната единица. Теоретичен анализ и интерпретация. Мнение на проф. Герхард Зайхт за формите на проявление на инфлацията. Теория за ускоряване на инфлацията. Инфлационни ефекти. Класически и кейнсиански подход към стагфлацията. "Шокове"

в агрегатното предлагане и “кейнсиански ефект”, изтласкващ цените нагоре. “Теоретичен парадокс”. Условия за преминаване от обезценяващи се към стабилни пари.

Тема 9. Стабилизация на обезценяващите се книжни пари

Обща характеристика на стабилизационните методи. Условия за стабилна валута. Нулификация. Ревалоризация. Девалвация. Дефлация и деноминация. Ефекти от провежданите реформи. Деноминация на лева. Исторически примери за използване на стабилизационните методи. Дезинфлация. Ефекти на класическите, монетарните и кейнсианските мерки за стабилизиране на обезценяващите се книжни пари. Исторически примери за използване на стабилизационни методи.

Раздел III. Търсене на пари

Тема 10. Основни параметри на паричното търсене

Същност на търсенето на пари. Фактори, влияещи върху паричното търсене. Крива на търсенето на пари. Графична интерпретация на кривата на търсенето на пари. Изместване (“плъзгане”) на кривата на паричното търсене и изменение на параметрите на пазарната конюнктура.

Тема 11. Мотиви за търсене на пари

Транзакционно търсене на пари (Търсене на пари за осъществяване на плащане по сделки). Търсене на пари за натрупване на активи. Гаранционно или предпазно търсене на пари (за предпазване от риск). Спекулативно търсене на пари.

Тема 12. Търсене на “активни пари” за сделки и трансакции

Същност и определяне на “активните” пари. Фактори, определящи средния обем на “активните” пари. Търсене на пари за обезпечаване на сделките и търсене на пари за предпазване от риск. Влияние върху RGDP.

Тема 13. Търсене на “пасивни пари”

Същност и определяне на “пасивните пари”. Богатство и финансово богатство. Търсене на пари за диверсифициране на богатството. Фактори определящи търсенето на “пасивни пари”. Предпочитания към ликвидност. Влияние върху RGDP.

Тема 14. Спекулативно търсене на пари

Лихвеният процент и търсене на пари със спекулативен мотив. Крива на спекулативното търсене на пари. Съвкупно търсене на “пасивни” парични наличности.

Тема 15. Общо търсене на пари

Търсене на “активни” и “пасивни” парични наличности. Кейнсианска функция на търсенето на пари. Краткосрочни и дългосрочни фактори, влияещи върху общото търсене на пари.

Тема 16. Търсене на пари в системата на монетаризма

Монетариски аспекти на търсенето на пари. Богатството като съвкупност от форми за притежаване на пари. Милтън Фридман за основните фактори, влияещи върху търсенето на пари. Жизнено важна връзка на индивида с парите. Крайни изводи от монетариските разбирания за търсенето на пари.

Раздел IV. Парично предлагане

Тема 17. Парично предлагане и ликвидност

Основни субекти и параметри. Ликвидни активи. Криви на ликвидност на “парите”, “квази парите” и на другите парични наличности. Ликвидност на даден актив. “Квази” парични елементи. Ликвидности и активи, които може да се превръщат в налични пари, но не са ликвидни.

Тема 18. Създаване на пари и парична експанзия

Парична маса. Парична експанзия и мултипликатор на кредита. Технология на създаването на пари. Предлагането на пари и интервенцията на централната банка. Въздействие чрез банковата регламентация. Държавните финанси и предлагането на пари. Предлагането на пари и взаимоотношенията с чужбина.

Тема 19. Парични пасиви и парично предлагане

Парични пасиви на централната банка. Резерви на централната банка и пари в обръщение. “Задължителни минимални резерви” и допълнителни резерви.

Тема 20. Депозитна и парична мултипликация

Създаване на пари чрез депозитната мултипликация. Парична мултипликация при “силни” или “високо ефективни пари. Връзка между депозитната и паричната мултипликация.

Тема 21. Парични агрегати

Обхват на паричните агрегати - "M1", "M2", "M3" и параметър "L". Парична база - M0. "Тесни" пари или бързоликвидни пари. "Средни" пари. "Широки" пари. "Приблизителни" пари. Обхват на паричните агрегати от БНБ. Ликвидност на съставлящите ги елементи (финансови активи).

Тема 22. Предлагане на пари в системата на монетаризма

Сравнителен анализ между кейнсианската икономическа концепция и монетаристката теория за паричното предлагане. Хипотези доминиращи при монетаристките препоръки за глобално парично регулиране на икономиката. Монетаристки възгледи за паричното въздействие на парите върху икономиката. Дългосрочен и краткосрочен паричен мултипликатор. Изводи за паричните изменения за кратък и дълъг период от време.

Раздел V. Равновесие на паричния пазар

Тема 23. Същност на паричния пазар

Основни параметри на паричния пазар. Търсенето и предлагането на пари. Лихвата като цена на парите. Фактори, влияещи върху паричния пазар.

Тема 24. Равновесие на паричния пазар

Пазарно парично равновесие. Равновесие при вертикалната крива на предлагането на пари. Равновесие при стандартна крива на предлагането на пари. Установяване, нарушаване и възстановяване на паричното равновесие. Графични интерпретации. Стандартна и нестандартна постановка за ролята на лихвения процент.

Раздел VI. Парични системи

Тема 25. Същност на паричната система

Парична система. Същност и елементи на паричната система. Изисквания към паричната система. Роля на благородните метали (злато и сребро) за изграждане на паричната система.

Тема 26. Видове парични системи

Пълноценни и непълноценни парични системи. Металическа парична система. Биметалическа и монометалическа парична система. Преход от биметализма към златния монометализъм. Златен стандарт. "Орязаните" златни стандарти. Прекъсване на връзката между парите и златото. Демонетизацията. Съвременната парична система. Създаване и изграждане на паричната система на Република България.

Раздел VII. Конвертируемост на паричната единица

Тема 27. Същност на конвертируемостта

Необходимост от конвертируемост на националната парична единица. Същност на конвертируемостта. Валути и видове конвертируемост.

Тема 28. Конвертируемост на българския лев

Предпоставки и етапи за прилагане на конвертируемостта. Международни и национални предпоставки. Особености на конвертируемостта при български условия.

Раздел VIII. Актуални теории за паричната политика

Тема 29. Алтернативата: "Кейнс или Фридман"?

Теорията на Джон Мейнард Кейнс за "ефективното търсене" и предпочитанията за ликвидност. Психологически мотиви на Кейнс. Сила на влиянието на парите. Мълтън Фридмън като алтернатива на Кейнс. Монетарна доктрина и финансова стабилизация.

Тема 30. Варианти на монетаризма за паричната политика

Глобален монетаризъм. Фридмънски и бюджетен монетаризъм. Монетаризмът на новата класическа школа. "Монетаризмът" на австрийската парична школа. Различия и общи теоретико-приложни аспекти на монетаризма.

Раздел IX. Централна банка или паричен съвет

Тема 31. Инструменти на паричната политика

Централна банка и парична политика. Същност и видове "инструменти" на паричната политика. Влияние на паричната политика за микро- и макроикономическата стабилизация на страната.

Тема 32. Парично - кредитна рестрикция

Банкова интервенция на паричния пазар. Парично-кредитната рестрикция на централната банка. Графична интерпретация. Паричното предлагане и лихвения процент. Състояние на кредитните

ресурси на търговските банки. Изменение на паричните параметри и възстановяване на нарушеното парично равновесие.

Тема 33. Парично - кредитна експанзия

Същност на парично-кредитната експанзия на централната банка. Графична интерпретация. Паричното предлагане и лихвения процент. Състояние на кредитните ресурси на търговските банки. Изменение на паричните параметри и възстановяване на нарушеното парично равновесие.

Тема 34. Практически аспекти на регулирането

Сконтна политика. Операции на открития пазар. Норма на задължителните резерви. "Ломбарден прозорец" на централната банка. Банков надзор.

Тема 35. Паричен съвет - алтернатива или отрицание

"Валутен борд" или "Суверенитет на централната банка" - алтернатива за финансова стабилизация. Функции на централната банка в условията на валутен борд. Основни различия между политиката централна банка и валутния борд. Търговските банки в средата на паричен съвет. История на валутните съвети. Паричният съвет в България.

Раздел X. Кредитът

Тема 36. Генезис и същност на кредита

Възникване на кредитните сделки и отношения. Същност на кредита. Кредитът в "теорията на доверието" и "разменната" теория. Риск и доверие. Кредит и дълг. Кредитен обем. Субекти на кредитните отношения. Функции и роля на кредита. Пазарна или "кредитна" икономика?

Тема 37. Видове банкови кредити

Класификация на банковите кредити. Публичен и частен кредит. Търговски и инвестиционни кредити. Стокови и финансови кредити. Потребителски и жилищни кредити. Кредитни линии или контокорентни кредити. Дисконтни и ломбардни кредити. Акцептни и авални кредити. Факторингови и форфейтингови кредити. Сконтен кредит. Ипотечен кредит. Кредити свързани с лизинг.

Тема 38. Кредитна дейност на МВФ

Аспекти на условността (conditionality) като ръководен принцип за кредитиране. Стенд-бай кредит (Stand by Agreement). Специални механизми. Специални фондове. Участие на Република България.

Тема 39. Технология на кредитирането

Техника и организация на отпускането на кредит. Изисквана информация от кредитоискателя. Оценка на кредитоспособността на кредитоискателя. Начин за оценка на предлаганите обезпечения. Оценка ефективността на предлагания за кредитиране проект. Ред за ползване и издължаване на кредита, контрол върху целевото му използване, финансово състояние на кредитополучателя и достатъчността на обезпечението. Видове кредитни и други санкции и начини на прилагането им.

Тема 40. Търговски кредит

Същност и особености на търговския кредит. Видове търговски кредити. Търговски кредити за купувача (платеца). Фирмен (търговски) кредит в полза на доставчика. Търговските ценни книжа - основа на кредита. Специфични техники и начини за рефинансиране на търговския кредит.

Тема 41. Проблемни кредити

Причини за появата на проблемни кредити. Управление на проблемните кредити и процедури при събирането им. Техники за отписване на кредити, класифицирани като загуба, показатели за повишен риск. Оценка на рисковите експозиции и формиране на провизии за покриване на риска от загуби. Матрица за класификация на кредитите.

Тема 42. Кредитен портфейл

Организация на данните в модул "Кредитиране". Структура на кредитния портфейл. Съдържание на справките по портфейла. Матуритетен лист на погашенията. Информация от портфейла. Насоки за оптимизиране на кредитния портфейл.

Раздел XI. Лихва и лихвен процент

Тема 43. Обща характеристика на лихвата

Лихва и норма на лихвата. Морално етична, субективна, икономическа и социално-психологическа теория. Равновесен лихвен процент. Зависимости между равновесен лихвен процент, спестявания и инвестиции. Графична интерпретация. Парадокс на спестовността.

Тема 44. Проста и сложна (капитализирана) лихва
Определения и използване на проста и сложна лихва. Обикновена и точна база. Капитализация на лихвата. Формули за изчисляване на бъдещата стойност.

Тема 45. Други видове лихви и лихвени проценти
Декурзивна и антиципативна лихва. Лихвен процент по кредитите. Лихвен процент по депозитите и влоговете. Основен лихвен процент. Първокласен лихвен процент. Скотов процент. Пазарен лихвен процент. Законова лихва. Номинален и реален лихвен процент. Лондонски междубанков лихвен процент LIBOR (London Interbank Offered Rate).

Забележка: Курсът по ТПК, четен през редовно обучение задължително завършва с посещение на определена търговска банка, изнасяне на лекция и кратко практическо обучение по определена тема.

САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА

На студентите се възлага да направят практическа разработка в конкретна търговска банка от раздела за видове кредити, кредитен портфейл и технология на кредитирането. Титулярът на дисциплината и ръководителят на семинарните занятия оказват методологическа подготовка и контрол при разработването на проекта.

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Класическо четене на лекции, електронна презентация на Microsoft PowerPoint за някои по-възлови теми, посещение и изнасяне на лекция по определена тема в търговска банка. Преподаване чрез използване на електронните платформи: <http://www.bg-papermoney.com>, http://www.busoft.bg/bg/soft_currency.htm, <http://www.BanknoteInfo.net> за нагледна и актуална информация на банкнотите.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Семестриалният изпит се провежда в края на пети семестър чрез писмен тест, включващ теоретико-методологическа, практико-приложна част и оценяване на практическата разработка в конкретна търговска банка. Спазва се условието, че студентите трябва да не допуснат слаба оценка на една от двете части.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

- 1) Мишкин, Фр. Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари. Издателство „Изток-Запад“, 2014
- 2) Франклин, Б. ПЪТЯТ КЪМ ПАРИТЕ И УСПЕХА. Уроците на бащата на американската нация. „Пергамент прес“, С., 2011
- 3) Лавин, Ан, Ж. Полен. Теории за парите. Превод от френски. ИК “КАМА”, С., 2005
- 4) Walsh, Carl E. Monetary theory and policy. Third Edition, The MIT Press. Cambridge – Massachusetts. 2010 Massachusetts Institute of Technology.
- 5) Jagdish Handa. Monetary Economics. 2nd Edition, Taylor & Francis e-Library, 2008
- 6) Colin Rogers. Keynes, Keynesians and Contemporary Monetary Theory and Policy: An Assessment. The University of Adelaide School of Economics, March 2008
- 7) Jordi Gali. Monetary Policy, Inflation and the Business Cycle. Second edition. New York. 2015.

- 8) Fiebiger, B. (2012), "Modern money and the real world of accounting: The U.S. Treasury does not spend as per a bank" in "Modern monetary theory: a debate," Working Paper No. 279, Political Economy research Institute, University of Massachusetts, Amherst, MA.
- 9) Hoexter, M., (2013), "Our leaders are mistaking the modern money system for a fistful of dollars – Part 1," New Economic Perspectives, January 20, 2013. Available at: <http://neweconomicperspectives.org/2013/01/our-leaders-are-mistaking-the-modernmoney-system-for-a-fistful-of-dollars-part-1.html#comments>.
- 10) Thomas I. Palley. Independent Economist Washington, D.C. Money, fiscal policy, and interest rates: A critique of Modern Monetary Theory. January 2013
- 11) Y. Aksoy. Monetary economics. Undergraduate study in Economics, Management, Finance and the Social Sciences. University of London International Programmes. 2015
- 12) Keith Bain, Peter Howells. Monetary Economics: Policy and its Theoretical Basis. First published 2013 by PALGRAVE MACMILLAN.
- 13) James R. Lothian. Milton Friedman's monetary economics: Theory and empirics. October 2015.
- 14) [http://freevideolectures.com/Course/2456/ Monetary-Theory-and-Policy/](http://freevideolectures.com/Course/2456/Monetary-Theory-and-Policy/) Monetary Theory and Policy. University of Oregon Online Course, Fall 2008, Prof. Mark Thoma
- 15) <http://www.blackwellpublishing.com/journal.asp?ref=0022-2879/> Journal of Money, Credit and Banking
- 16) http://www.elsevier.com/wps/find/journaldescription.cws_home/505566/description#description/ Journal of Monetary Economics
- 17) <http://fletcher.tufts.edu/Academic/Courses/Fields-of-Study/International-Monetary-Theory-and-Policy/> International Monetary Theory & Policy
- 18) http://www.josephdagnese.com/The_Money_Book.html

ИЗПИТЕН ВЪПРОСНИК

ВА 311

ТЕОРИЯ НА ПАРИТЕ И КРЕДИТА

Лектор: Проф. д-р Сава Христов Димов

Тема 1. Пари

Роля и историческо значение на парите. Класически и съвременни форми на парите. Стокови пари. Монетите като първи паричен еквивалент. Парични знаци. Кредитни пари. Банкноти. Относно т. нар. "електронни" пари. Парични стандарти. Парична компетентност.

Тема 2. История на парите

Преоткриване на парите. Световният пазар и парите. Античните пари. Ренесансът - нови пари за старо изкуство. Книжните пари. Раждането на долара. "Виртуални" пари. Ерата на парите.

Тема 3. Определения за парите

Меркантилистически възгледи за парите. Класическа и марксистка постановка за стоката "пари". Неокласически разбирания за парите. Понятието пари в "Немирството на парите. Епизоди от монетарната история" на Милтън Фридман. Съвременно понятие за пари.

Тема 4. Теории за парите

Теоретични постановки на металическата теория за парите. Теория на парите като техническо средство. Номиналистична теория за парите – варианти: теория за идеалната сметна единица, държавна теория за парите, или юридическо направление, функционална теория за парите. Количествена теория за парите. Съвременна интерпретация на количествената теория от Ирвинг Фишер. Теория за "регулираната" валута. Монетаристка теория за парите.

Тема 5. Концепции за функциите на парите

Общо за функциите на парите. Парите като разчетна единица. Парите като инструмент за плащане. Улесняване на размяната. "Продуктивност на паричната стока". Парите като резерв на стойността и актив на богатството. Реални активи. Финансови активи и Ликвидни активи. Парична или финансова продуктивност. Продуктивност от употребата или доходът в натура. Разграничения между пари и ликвидност. Парите като инструмент на икономическата политика. Парите като инструмент за отсрочване на плащането. Парите като инструмент за макроикономически контрол.

Тема 6. Покупателна сила или "стойност на парите"

Проблемът от позициите на паричната икономика. Проблемът откъм стоквата теория за стойността. Проблемът откъм количеството на парите. Покупателна способност (сила) и обезпечение на парите. Роля на парите за съвременната микро-и макроикономическа инфраструктура.

Тема 7. Модели за определяне на количеството пари в обръщение

Класическа и марксистка концепция. Модел на Ирвинг Фишер. Монетариски модел на Милтън Фридман и Анна Шварц. Кейнсианска конструкция.

Тема 8. Обезценени книжни пари

Същност на обезценяването на паричната единица. Теоретичен анализ и интерпретация. Мнение на проф. Герхард Зайхт за формите на проявление на инфлацията. Теория за ускоряване на инфлацията. Инфлационни ефекти. Класически и кейнсиански подход към стагфлацията. "Шокове" в агрегатното предлагане и "кейнсиански ефект", изтласкващ цените нагоре. "Теоретичен парадокс". Условия за преминаване от обезценяващи се към стабилни пари.

Тема 9. Стабилизация на обезценяващите се книжни пари

Обща характеристика на стабилизационните методи. Условия за стабилна валута. Нулификация. Ревалоризация. Деваляция. Дефлация и деноминация. Ефекти от провежданите реформи. Деноминация на лева. Исторически примери за използване на стабилизационните методи. Дезинфлация. Ефекти на класическите, монетарните и кейнсианските мерки за стабилизиране на обезценяващите се книжни пари. Исторически примери за използване на стабилизационни методи.

Тема 10. Основни параметри на паричното търсене

Същност на търсенето на пари. Фактори, влияещи върху паричното търсене. Крива на търсенето на пари. Графична интерпретация на кривата на търсенето на пари. Изместване ("плъзгане") на кривата на паричното търсене и изменение на параметрите на пазарната конюнктура.

Тема 11. Мотиви за търсене на пари

Транзакционно търсене на пари (Търсене на пари за осъществяване на плащане по сделки). Търсене на пари за натрупване на активи. Гаранционно или предпазно търсене на пари (за предпазване от риск). Спекулативно търсене на пари.

Тема 12. Търсене на "активни пари" за сделки и трансакции

Същност и определяне на "активните" пари. Фактори, определящи средния обем на "активните" пари. Търсене на пари за обезпечаване на сделките и търсене на пари за предпазване от риск. Влияние върху RGDP.

Тема 13. Търсене на "пасивни пари"

Същност и определяне на "пасивните пари". Богатство и финансово богатство. Търсене на пари за диферсифициране на богатството. Фактори определящи търсенето на "пасивни пари". Предпочитания към ликвидност. Влияние върху RGDP.

Тема 14. Спекулативно търсене на пари

Лихвеният процент и търсене на пари със спекулативен мотив. Крива на спекулативното търсене на пари. Съвкупно търсене на "пасивни" парични наличности.

Тема 15. Общо търсене на пари

Търсене на "активни" и "пасивни" парични наличности. Кейнсианска функция на търсенето на пари. Краткосрочни и дългосрочни фактори, влияещи върху общото търсене на пари.

Тема 16. Търсене на пари в системата на монетаризма

Монетариски аспекти на търсенето на пари. Богатството като съвкупност от форми за притежаване на пари. Милтън Фридман за основните фактори, влияещи върху търсенето на пари. Жизнено важна връзка на индивида с парите. Крайни изводи от монетариските разбирания за търсенето на пари.

Тема 17. Парично предлагане и ликвидност

Основни субекти и параметри. Ликвидни активи. Криви на ликвидност на "парите", "квази парите" и на другите парични наличности. Ликвидност на даден актив. "Квази" парични елементи. Ликвидности и активи, които може да се превръщат в налични пари, но не са ликвидни.

Тема 18. Създаване на пари и парична експанзия

Парична маса. Парична експанзия и мултипликатор на кредита. Технология на създаването на пари. Предлагането на пари и интервенцията на централната банка. Въздействие чрез банковата регламентация. Държавните финанси и предлагането на пари. Предлагането на пари и взаимоотношенията с чужбина.

Тема 19. Парични пасиви и парично предлагане

Парични пасиви на централната банка. Резерви на централната банка и пари в обръщение. "Задължителни минимални резерви" и допълнителни резерви.

Тема 20. Депозитна и парична мултипликация

Създаване на пари чрез депозитната мултипликация. Парична мултипликация при "силни" или "високо ефективни пари. Връзка между депозитната и паричната мултипликация.

Тема 21. Парични агрегати

Обхват на паричните агрегати - "M1", "M2", "M3" и параметър "L". Парична база - M0. "Тесни" пари или бързоликвидни пари. "Средни" пари. "Широки" пари. "Приблизителни" пари.

Обхват на паричните агрегати от БНБ. Ликвидност на съставлящите ги елементи (финансови активи).

Тема 22. Предлагане на пари в системата на монетаризма

Сравнителен анализ между кейнсианската икономическа концепция и монетаристката теория за паричното предлагане. Хипотези, доминиращи при монетаристките препоръки за глобално парично регулиране на икономиката. Монетаристки възгледи за паричното въздействие на парите върху икономиката. Дългосрочен и краткосрочен паричен мултипликатор. Изводи за паричните изменения за кратък и дълъг период от време.

Тема 23. Същност на паричния пазар

Основни параметри на паричния пазар. Търсенето и предлагането на пари. Лихвата като цена на парите. Фактори, влияещи върху паричния пазар.

Тема 24. Равновесие на паричния пазар

Пазарно парично равновесие. Равновесие при вертикалната крива на предлагането на пари. Равновесие при стандартна крива на предлагането на пари. Установяване, нарушаване и възстановяване на паричното равновесие. Графични интерпретации. Стандартна и нестандартна постановка за ролята на лихвения процент.

Тема 25. Същност на паричната система

Парична система. Същност и елементи на паричната система. Изисквания към паричната система. Роля на благородните метали (злато и сребро) за изграждане на паричната система.

Тема 26. Видове парични системи

Пълноценни и непълноценни парични системи. Металическа парична система. Биметалическа и монометалическа парична система. Преход от биметализма към златния монометализъм. Златен стандарт. "Орязаните" златни стандарти. Прекъсване на връзката между парите и златото. Демонетизацията. Съвременната парична система. Създаване и изграждане на паричната система на Република България.

Тема 27. Същност на конвертируемостта

Необходимост от конвертируемост на националната парична единица. Същност на конвертируемостта. Валути и видове конвертируемост.

Тема 28. Конвертируемост на българския лев

Предпоставки и етапи за прилагане на конвертируемостта. Международни и национални предпоставки. Особенности на конвертируемостта при български условия.

Тема 29. Алтернативата: "Кейнс или Фридман"?

Теорията на Джон Мейнард Кейнс за "ефективното търсене" и предпочитанията за ликвидност. Психологически мотиви на Кейнс. Сила на влиянието на парите. Мълтън Фридман като алтернатива на Кейнс. Монетарна доктрина и финансова стабилизация.

Тема 30. Варианти на монетаризма за паричната политика

Глобален монетаризъм. Фридмански и бюджетен монетаризъм. Монетаризмът на новата класическа школа. "Монетаризмът" на австрийската парична школа. Различия и общи теоретико-приложни аспекти на монетаризма.

Тема 31. Инструменти на паричната политика

Централна банка и парична политика. Същност и видове "инструменти" на паричната политика. Влияние на паричната политика за микро- и макроикономическата стабилизация на страната.

Тема 32. Парично - кредитна рестрикция

Банкова интервенция на паричния пазар. Парично-кредитната рестрикция на централната банка. Графична интерпретация. Паричното предлагане и лихвения процент. Състояние на кредитните ресурси на търговските банки. Изменение на паричните параметри и възстановяване на нарушеното парично равновесие.

Тема 33. Парично - кредитна експанция

Същност на парично-кредитната експанзия на централната банка. Графична интерпретация. Паричното предлагане и лихвения процент. Състояние на кредитните ресурси на

търговските банки. Изменение на паричните параметри и възстановяване на нарушеното парично равновесие.

Тема 34. Практически аспекти на регулирането

Сконтова политика. Операции на открития пазар. Норма на задължителните резерви. "Ломбарден прозорец" на централната банка. Банков надзор.

Тема 35. Паричен съвет - алтернатива или отрицание

"Валутен борд" или "Суверенитет на централната банка" - алтернатива за финансова стабилизация. Функции на централната банка в условията на валутен борд. Основни различия между политиката централна банка и валутния борд. Търговските банки в средата на паричен съвет. История на валутните съвети. Паричният съвет в България.

Тема 36. Генезис и същност на кредита

Възникване на кредитните сделки и отношения. Същност на кредита. Кредитът в "теорията на доверието" и "разменната" теория. Риск и доверие. Кредит и дълг. Кредитен обем. Субекти на кредитните отношения. Функции и роля на кредита. Пазарна или "кредитна" икономика?

Тема 37. Видове банкови кредити

Класификация на банковите кредити. Публичен и частен кредит. Търговски и инвестиционни кредити. Стокови и финансови кредити. Потребителски и жилищни кредити. Кредитни линии или контокорентни кредити. Дисконтни и ломбардни кредити. Акцептни и авални кредити. Факторингови и форфейтингнови кредити. Сконтов кредит. Ипотечен кредит. Кредити свързани с лизинг.

Тема 38. Кредитна дейност на МВФ

Аспекти на условността (conditionality) като ръководен принцип за кредитиране. Стенд-бай кредит (Stand by Agreement). Специални механизми. Специални фондове. Участие на Република България.

Тема 39. Технология на кредитирането

Техника и организация на отпускането на кредит. Изисквана информация от кредитоискателя. Оценка на кредитоспособността на кредитоискателя. Начин за оценка на предлаганите обезпечения. Оценяване ефективността на предлагания за кредитиране проект. Ред за ползване и издължаване на кредита, контрол върху целевото му използване, финансово състояние на кредитополучателя и достатъчността на обезпечението. Видове кредитни и други санкции и начини на прилагането им.

Тема 40. Търговски кредит

Същност и особености на търговския кредит. Видове търговски кредити. Търговски кредити за купувача (платеца). Фирмен (търговски) кредит в полза на доставчика. Търговските ценни книжа - основа на кредита. Специфични техники и начини за рефинансиране на търговския кредит.

Тема 41. Проблемни кредити

Причини за появата на проблемни кредити. Управление на проблемните кредити и процедури при събирането им. Техники за отписване на кредити, класифицирани като загуба, показатели за повишен риск. Оценка на рисковите експозиции и формиране на провизии за покриване на риска от загуби. Матрица за класификация на кредитите.

Тема 42. Кредитен портфейл

Организация на данните в модул "Кредитиране". Структура на кредитния портфейл. Съдържание на справките по портфейла. Матуритетен лист на погашенията. Информация от портфейла. Насоки за оптимизиране на кредитния портфейл.

Тема 43. Обща характеристика на лихвата

Лихва и норма на лихвата. Морално етична, субективна, икономическа и социално-психологическа теория. Равновесен лихвен процент. Зависимости между равновесен лихвен процент, спестявания и инвестиции. Графична интерпретация. Парадокс на спестовността.

Тема 44. Проста и сложна (капитализирана) лихва

Определения и използване на проста и сложна лихва. Обикновена и точна база. Капитализация на лихвата. Формули за изчисляване на бъдещата стойност.

Тема 45. Други видове лихви и лихвени проценти

Декурзивна и антиципативна лихва. Лихвен процент по кредитите. Лихвен процент по депозитите и влоговете. Основен лихвен процент. Първокласен лихвен процент. Сконтен процент. Пазарен лихвен процент. Законова лихва. Номинален и реален лихвен процент. Лондонски междубанков лихвен процент LIBOR (London Interbank Offered Rate).

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

- 1) Мишкин, Фр. Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари. Издателство „Изток-Запад“, 2014
- 2) Франклин, Б. ПЪТЯТ КЪМ ПАРИТЕ И УСПЕХА. Уроците на бащата на американската нация. „Пергамент прес“, С., 2011
- 3) Лавин, Ан, Ж. Полен. Теории за парите. Превод от френски. ИК “КАМА”, С., 2005
- 4) Walsh, Carl E. Monetary theory and policy. Third Edition, The MIT Press. Cambridge – Massachusetts. 2010 Massachusetts Institute of Technology.
- 5) Jagdish Handa. Monetary Economics. 2nd Edition, Taylor & Francis e-Library, 2008
- 6) Colin Rogers. Keynes, Keynesians and Contemporary Monetary Theory and Policy: An Assessment. The University of Adelaide School of Economics, March 2008
- 7) Jordi Gali. Monetary Policy, Inflation and the Business Cycle. Second edition. New York. 2015.
- 8) Fiebigler, B. (2012), “Modern money and the real world of accounting: The U.S. Treasury does not spend as per a bank” in “Modern monetary theory: a debate,” Working Paper No. 279, Political Economy research Institute, University of Massachusetts, Amherst, MA.
- 9) Hoexter, M., (2013), “Our leaders are mistaking the modern money system for a fistful of dollars – Part 1,” New Economic Perspectives, January 20, 2013. Available at: <http://neweconomicperspectives.org/2013/01/our-leaders-are-mistaking-the-modernmoney-system-for-a-fistful-of-dollars-part-1.html#comments>.
- 10) Thomas I. Palley. Independent Economist Washington, D.C. Money, fiscal policy, and interest rates: A critique of Modern Monetary Theory. January 2013
- 11) Y. Aksoy. Monetary economics. Undergraduate study in Economics, Management, Finance and the Social Sciences. University of London International Programmes. 2015
- 12) Keith Bain, Peter Howells. Monetary Economics: Policy and its Theoretical Basis. First published 2013 by PALGRAVE MACMILLAN.
- 13) James R. Lothian. Milton Friedman's monetary economics: Theory and empirics. October 2015.
- 14) [http://freevidelectures.com/Course/2456/ Monetary-Theory-and-Policy/](http://freevidelectures.com/Course/2456/Monetary-Theory-and-Policy/) Monetary Theory and Policy. University of Oregon Online Course, Fall 2008, Prof. Mark Thoma
- 15) <http://www.blackwellpublishing.com/journal.asp?ref=0022-2879/> Journal of Money, Credit and Banking
- 16) http://www.elsevier.com/wps/find/journaldescription.cws_home/505566/description#description/ Journal of Monetary Economics
- 17) <http://fletcher.tufts.edu/Academic/Courses/Fields-of-Study/International-Monetary-Theory-and-Policy/> International Monetary Theory & Policy
- 18) http://www.josephdagnese.com/The_Money_Book.html

THEORY OF MONEY AND CREDIT

This discipline has a fundamental methodological character for studying the foundations of the monetary market economy. It includes a broader scope of issues about the nature, functions, role of money, the motives for demand and supply of money, the monetary credit policy of the central bank, the monetary union, monetary effects in the economics, the types of credits, interests and interest rates. The practical aspects of the stabilizing methods of the depreciating monetary units, the technology for crediting and the credit portfolio of the trade banks are considered. The trends and regularities for the development of the world monetary theory, the adaptation of the mechanisms of the monetary instruments in our country are analyzed.